

dinand III, jih je imel 11, Leopold I. jih je imel 16, a ko je Karol VI. nastopil vlado, bil je on jedini moški potomec habsburške rodovine in je ta rodovina razen njega štela samo še pet ženskih članov. S Karolom VI. je habsburška dinastija faktilčno izumrla.

Hrvatski in stavonski člani so se z ozirom na to, da Karol VI. ni imel otrok, jako bali za svoje domovine prihodnost, sluteč, da pride Hrvatska pod turško oblast, ako se zaradi nasledstva unemó boji. Zategadelj so l. 1712. izjavili, da so pripravljene pod gotovimi pogoji priznati tudi žensko descendenco, misleč pri tem na cesarja Karola VI. sestre in njih otroke.

Dvor ni bil tega nič kaj vesel, ali ker je bilo vprašanje enkrat sproženo, se ni ustavljal. Tedaj kakor še dandanes je bilo pred vsem potrebno, porazumeti se z Madjari, kateri so bili že takrat jako merodajen faktor, tako merodajen, da je princ Evgen, deset let po uveljavitvi pragmatične sankcije zapisal prav v naših dneh zanimive besede: Ako izgubimo Nizozemsko, potem bo Ogerska jedro monarhije. Najprej je dvor izposloval, da se je v Požunu sešla palatinska konferenca, katera se je izrekla, da je pod gotovimi pogoji pripravljena, priznati tudi žensko descendenco, zahtevajoč v prvi vrsti, da se država ne sme razdeliti in da morajo vse dežele ostati združene pod žezlom jednega vladarja. Toda Karol VI. je takrat še resno mislil, razdeliti cesarstvo na več delov, da dobi vsaka njegovih sester jeden delež in ker mu vsled tega izjava palatinske konference ni ugajala, je vso stvar odložil, pustivši na ta način nasledstveno vprašanje nerešeno.

Politični pregled.

Položaj. — Notranjepolitična situacija je jako nejasna. Desnica, katera reprezentuje parlamentarno večino, ni več jedina. Nemška katoliška ljudska stranka bi ministerskemu predsedniku grofu Thunu na ljubav rada igrala ulogo jezička na tehtnici, rada bi zdaj hodila z desnico, zdaj z levico, toda Slovani se nečejo dati za nos voditi. Na desnici vlada sploh precejšnje nezadovoljstvo. Čehi in Poljaki so nezadovoljni, ker hoče grof Thun jezikovno vprašanje urediti z državnim zakonom, Slovenci in Hrvatje so nezadovoljni, ker jih vlada pač hoče vpreči v svoj voz, a se za njih potrebe in želje niti ne zmeni. Dočim so razmere na desnici jako zmedene, se levica čedalje bolj pripravlja na odločen odpor proti vsem vladnim odredbam in predlogam. Vse kaže, da je vladi čisto vse jedno, kako se razvijejo parlamentarne razmere, ker ona na sodelovanje parlamenta sploh več ne reflektira. Parlament je volil delegacijo in s tem je vlada dobila, kar je hotela. Vse, kar je drugače ukreniti, stori sama brez sodelovanja parlamenta.

Državni zbor. — Dne 2. t. m. je bila zadnja seja pred Veliko nočjo. Parlament je v tem času jako malo storil. V jedni zadnjih sej so se primerili hrupni prizori, ker so bile konfiskovane v drž. zboru podane interpelacije in so bili dotični redakterji obsojeni. Govorilo se je o posamičnih justičnih funkcionarjih in o justici sploh malo laskavo, toda v naši državi se mora ostro govoriti, če se hoče kaj doseči. Prihodnja seja poslanske zbornice bo šele 20. t. m., a od tedaj bo zbornica zborovala samo do 7. maja v katerem času ne more ničesar koristnega storiti.

Delegaciji — sta sklicani na dan 9. maja. Zborovanje delegacij v tem času ni ustavno. V maju delegaciji še ne mo-

reta dovoliti prispevka vsake državne polovice k skupnim potrebščinam, ker še ni določena kvota. Vlada je sklicala delegacijo, da jej dovolita novih milijonov za mornarico in da bi potem imela popolnoma proste roke napram državnemu zboru.

Pomnožitev mornarice. — Finančne razmere naše države so jako slabe, bremena, katera tišče ljudstvo, so velikanska, a vzlic temu hoče vlada tem izsesanim in sestradanim narodom zopet kri puščati. Dasi Avstrija po svoji legi in po svojih razmerah ne more tirati svetovne politike in jej torej zadošča prav majhna mornarica, vzlic temu zahteva vlada ogromno svoto 55 milijonov gld. za pomnožitev mornarice. Naj bi naša država ta denar rajše porabila za izomiko svojih prebivalcev in za deželnokulturne naprave, da pride malo naprej in da se bo smela šteti moj civilizirane države.

Razvoj nemškega radikalizma. — Wolf-Schönererjeva stranka je v parlamentu najslabša, toda vsled neumorne Wolfove agitacije rase mej narodom njen upliv neizmerno hitro. Zdaj hoče ta stranka uničiti tri, doslej znamenite nemške politike, dr. Schückerja, namestnika češkega dež. maršala Lipperta in beljaško-špitalskega poslanca dr. Steinwenderja. Proti tem trem poslancem se vodi živahna in uspešna agitacija in dobili so že celo vrsto nezaupnic. Lahko se reče, da pridobi Wolf-Schönererjeva stranka celo vrsto mandatov, ako se danes razpišejo nove volitve.

Ogerska. — Agrarni socijalizem raste mogočno, vzlic temu, da postopa vlada uprav. z bestijalno krutostjo. Te dni je bila pri nekem mestecu v Alföldu prava bitka mej kmetijskimi delavci in mej vojaštvom. Vojaki in delavci so streljali. Mnogo oseb, vojakov in delavcev, je bilo ubitih, na stotine pa ranjenih.

Rusija in Kitajska. — Zlasti odkar je Nemčija obrnila svojo pozornost na vzhodno Azijo in pod pretvezo varstva svojih podanikov vstanovila ondi svojo nasebino, začeli sta tudi Anglija in Rusija gledati, da povzdigneta svoj vpliv ondi. Seveda je bilo treba z ondotnimi vladami se pogajati. Poroča se sedaj, da je Kitajska dala Rusiji Port Artur in Taljewan v zakup in dovolila, da Rusija oba pristana utrdi in da zgradi železnico od Petune do Taljenwana ter Port Arturja ter jo zveže s sibirsko železnico. Taljenwan bo za vse države odprt pristan. Rusija bo pobirala carine, a kar bodo nesle nad upravne stroške, dobi Kitajska. Anglija se nad tem velikim vspehom Rusije močno jezi. Rusija je s tem res veliko dosegla, ker bo mogla svojo sibirsko železnico do morja potegniti, kar je eminentne važnosti za promet in trgovino. — Dasi nova poročila pravijo, da Rusija ni dobila od Kitajske tega, kar je želela, vendar ni dvomiti, da si bo Anglija vedela ondi svoj vpliv utrditi, posebno ker se Kitajska ne bo mogla ustavljati.

Kreta. — Sklenil se je že mir mej Turško in Grško, ki sta se bili zaradi Krete vojskovali in vendar še danes ni redu na tem otoku. Velevlasti nemorejo guvernerja postaviti. Sultan dela vsemogoče zapreke. Sedaj so se Rusija, Francija in Anglija izjavile, da postavijo za guvernerja grškega princa Jurija in če bi se tudi sultan ustavljal temu. Sultanu seveda to ni všeč in grškega podanika na noben način neče za guvernerja na Kreti. V svrhu, da bi imenovanje princa Jurija preprečil, predlagal je nekega Nemca za guvernerja, svojih ljudi namreč dobro ve, da nobenega ne spravi na to mesto. S tem predlogom je seveda pridobil Nemčijo za se in s pomočjo te hoče imenovanje princa Jurija zaprečiti. Bo li to šlo tako lahko, se neve. Da bi pač omenjene velevlasti odločno poprijela vmes in konečno sultanovemu komandiranju naredile konec.

Grška. — Francija, Anglija in Rusija so prevzele poročstvo za posojilo v znesku 170 milijonov, katero je prisiljena najeti grška vlada, da more Turkom poplačati vojno odškodnino in poravnati doma nastalo stroške in primanjkljaje. Zbornica je sklenila velesilam najtoplejo zahvalo izreči. — Kardicija in Giorgisa, ki sta napadla kralja Jurija, je obsodilo sodišče v

smrt. Kardici je izjavil, da ga je dovedlo do tega čina časopisje in javno mnenje, ki je kralja in politike proglasilo odgovornim za nesrečni izid grško-turške vojske. Princezinje Marije bi on ne bil umoril, Giorgis izjavlja, da je bilo orožje Kardicijevo in da je streljal v zrak.

Kuba. — Koliko se je prelilo krvi zaradi nesrečne Kube in še-le kaže, da bo tekla kri za pravice prebivalcev tega otoka. Da bi se razpor mej Španijo in Zjedinjenimi državami, ki je nastal zaradi Kube, poravnal, je malo upanja. Predsednik Zjedinjenih držav Mac Kinley in tudi španski prestol se za to močno trudita, a naroda obeh držav hočeta radikalneje rešitve tega vprašanja, hočeta vojake. Amerika zahteva popolno neodvisnost Kube, vojno premirje takoj in ustanovitev stalnega miru, amnestijo za vse ustaše in sprejetev vseh sklepov, katere dožene Amerika s Kubanci. Od tega je odvisen mir, če Španija sprejme te pogoje. Na to pa ni misliti, ker ta že iz narodnega ponosa nemore najmanje odjenjati glede zahtev na Kubi. Španija se močno pripravlja na boj, istotako Amerika. Slednja je zato na slabem, ker nima vojakov, ker v Ameriki in obvezne vojaške dolžnosti. Španiji pa nedostaje denarja. Španjci vsled tega pridno darujejo za vojne namene. Papež Leo XIII. se je ponudil obema državam svoje posredovanje. Se bo li dosegla obranitev miru, pokaže najbližja prihodnost.

Obrtnija.

Deželna zavarovalnica.

(Konec.)

Določitev načel pôtom državnega zakona, na katerega podlagi bi se deželnim zakonodajstvom prepustila ustanovitev deželnih zakonov za živinsko zavarovanje, je istotako spojena s težavnostimi zaradi različnosti zadevnih razmer in pa, ker se je posebno treba ozirati na različnost obremenilne zmožnosti. Da se vsem tem težavnostim izognemo, treba je to vprašanje temeljito in dalje časa pretresovati. Vlada more toraj na to vprašanje le toliko odgovoriti, da bo to zadevo resno razmotrivala, da bo v tej zadevi pričeto proučenje nadaljevala ter da namerava v dogovor stopiti tudi z ogersko vlado, ki se vrh tega pri rešitvi tega vprašanja nima boriti skoraj z nikakimi državnopravnimi težavnostimi.

Iz te izjave se more posneti, da se c. kr. vlada vsaj pripravlja ustanoviti okvir državnega zakona, kakor se je to izvedelo tudi v krogih državnih poslancev.

Če uvažujemo vse ob kratkem navedene okolnosti ter se oziramo na dosedanje uspehe in skušnje glede živinskega zavarovanja, moramo pa vsej sili priti do sklepa, da se pri naših razmerah, (sosodstvo s hrvaško deželo) ne more prej ustanoviti deželna zavarovalnica za živino, dokler ni zagotovljeno povratno zavarovanje, ali pa dokler ni z državnim zakonom urejeno vprašanje živinskega zavarovanja ter vpeljano po posameznih deželah, in dokler ne bodo vse deželne zavarovalnice v državni zvezi imele svojega povratnega zavarovanja.

Ker je ogerska vlada dovršila že skoraj vsa pripravljala dela za ustanovitev živinske zavarovalnice in ker avstrijska vlada izvrševa dotično poizvedovanje ter

je isto že skoraj dognala, je vprašanje upravičeno, da se bo to vprašanje bržkone ugodno rešilo ter smatra deželni odbor za prav, da v tej zadevi nasvetuje sledečo resolucijo:

Visoki deželni zbor pripozna veliki pomen zavarovanja živine za uspešen razvoj te prevažne narodne imovine, ki reprezentuje v državi skoraj eno milijardo vrednosti ter pričakuje, da bo visoka c. kr. vlada čimpreje dognala svoje študije in načrte zakonov glede zavarovanja živine, katere je obljubila povodom odgovora interpelacije (poslancev Richterja in tovarišev) leta 1894., in po katerih bodo dana splošna načela za zavarovanje živine, da bodo posamezne kronovine po istih uredile in samostojno izvrševale zavarovanje, pri čemer pa bodo v državni zvezi, ki se ob enem ustanovi, mogle najti svoje povratno zavarovanje.

Že navedeni razkaz o škodah in izgubah vsled najnavadnejših in najnevarnejših živinskih kužnih boleznih v deželi nam predočuje, kolika izguba zadene vsako leto našo živinorejo. Največja je izguba pri prešičereji, ki pa je v pretečenem in letošnjem letu še znatno večja, kakor v prejšnjih letih, ker se je iz sosednje Hrvatske v našo deželo zatrosila prešičja kuga.

Da bi bil deželni zaklad za živinske kužne bolezni prava dobrota za kmete, katere zadene kuga, je pač očitno. Po opominu c. kr. kranjske kmetijske družbe nameraval je deželni odbor l. 1894. nasvetovati visokemu deželnemu zboru ustanovitev zaklada za živinske kužne bolezni za Kranjsko ter je že izdelal načrt dotičnega zakona. Po tem zakonu imela bi se v smislu že navedenega § 41. zakona z dné 29. februarja 1880., drž. zak. št. 35. ustanoviti zavarovalna zveza, da bi se iz njenih sredstev dajalo živinorejcem odškodovanje za izgubo živine vsled določenih kužnih boleznih. Dalje se nameravajo z omenjenim načrtom zakona kar najhitreje zatreti živinske kuge, ker bi žinorejci, če za izgubo živine dobivajo odškodnino, ne imeli več povoda, prikrivati obolenja svoje živine in bi bilo torej mogoče vnetje kuge zadušiti takoj spočetka. Omenjeni načrt zakona imel je v obeh skrb zoper sledeče kužne bolezni:

Smrkavost in vranični prisad pri konjih;
pljučnico pri govedih;
vranični prisad pri govedih;
pljučno kugo (tuberkulozo) pri govedih;
rdečico in vranični prisad pri prešičih.

Odškodnina bi se izplačevala, če posestnik živine po nasvetu komisije za kužne bolezni v svrhu hitrejšega zatiranja bolezni, okuženo ali kugosumno žival prepusti, da se takoj pokonča, ali pa če je poginila za vraničnim prisadom.

Prav tako bi se tudi odškodnina izplačala:

Za vsako govejo živino, pri kateri se pokaže, ko so jo zaklali, da je imela pljučno tuberkulozo; za vsakega prešiča, ki pogine vsled rdečice; za vsakega kopitarja, kateri ima dolgotrajen nosni nahod, pljučno infiltracijo (konjsko jetiko), vnetje mezgovnic ali žlez in pri katerih se je po izjavi uradnega živinozdravnika političnega oblastva